

Studiu comparativ privind dinamica și structura numărului de întreprinderi din România, Ungaria și Polonia

Kinga Emese Zsido^{1*}

¹ Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, strada Gheorghe Marinescu, numărul 38, Târgu Mureș, 540139, România

Rezumat: Numărul agenților economici, respectiv structura acestora pe activități ale economiei naționale influențează direct nivelul economiei naționale, de aceea este extrem de important să cunoaștem ”harta” agenților economici din punct de vedere al evoluției și nivelul concurenței pe domenii de activitate. Scopul acestui articol este de a prezenta într-un mod descriptiv evoluția numărului și structura agenților economici activi din România (după forma juridică și domeniul de activitate), precum și o prezentare comparativă a situației agenților economici din Ungaria și Polonia. În toate cele trei țări analizate, numărul total al agenților economici prezintă o tendință de creștere continuă, dar cu diferențe semnificative în ritmul de creștere analizat pe domenii de activitate.

Cuvinte cheie: întreprinderi, domenii de activitate, dinamică, structură, Polonia, România, Ungaria.

Clasificare JEL: L26, O11

© 2020 Publicat de revista ACTA MARISIENSIS, SERIA OECONOMICA, Editura University Press Târgu Mureș, sub egida Universității de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie George Emil Palade din Târgu Mureș, România.

* Autor indicat pentru corespondență: Kinga Emese Zsido
e-mail: kinga.zsido@umfst.ro

1. INTRODUCERE

Agenții economici, indiferent de forma juridică sau de forma de proprietate reprezintă motorul economiilor naționale. Evoluția numărului, precum și structura acestora este determinată și influențată direct sau indirect de politica economică și fiscală a economiilor naționale. Unele evenimente, cum ar fi trecerea de la economia centralizată la economia de piață (ceea ce s-a întâmplat în anii 1990 în România), crizele economice/financiare (de ex. criza financiară din anii 2008-2010) sau unele măsuri de stimulare a unor activități/antreprenoriat, pot determina schimbări majore în evoluția numărului și structura agenților economici, care își desfășoară activitatea într-o economie națională. Mediul economico-social, dar și politic pot crea condiții favorabile sau chiar și nefavorabile în privința creșterii sau scăderii numărului întreprinderilor dintr-o economie.

În opinia lui Kuczzi (2000) există cel puțin patru factori determinanți în evoluția numărului de întreprinderi, cum ar fi: presiunea de recesiune, creșterea cererii, schimbările tehnologice și efectul de fragmentare. Csata (2015) analizează efectele acestor factori pentru economia României din anii 1990, arătând că presiunea de recesiune a fost cea mai importantă cauză a creșterii numărului de întreprinderi. O analiză a evoluției întreprinderilor din Polonia în perioada 1997-2009 a fost realizat de către Ptak - Chmielewska (2011), cu privire la dinamica și importanța numărului firmelor nou înființate, respectiv închise pe domenii de activitate. Abdesselam, Bonnet and Renou-Maissant (2017) realizează o analiză complexă a demografiei întreprinderilor din Uniunea Europeană. Cele 28 de țări membre ale Uniunii Europene au fost împărțite în grupe omogene, cu ajutorul analizei cluster și a mai multor variabile (întreprinderi nou înființate, întreprinderi închise, numărul întreprinderilor active, rata de creștere a întreprinderilor, etc.). Astfel, autorii au lucrat cu 5 grupe omogene (Ungaria și Polonia făcând parte din aceeași grupă, alături de Bulgaria, Irlanda, Lituania, Malta și Regatul Unit al Marii Britanii; România fiind alături de Belgia, Cipru, Republica Cehă și Italia într-o altă grupă). Grupa din care face parte și România a fost caracterizată ca și grupa care are cei mai mulți întreprinzători individuali și au o rată a creșterii numărului de noi întreprinderi destul de scăzută (în comparație cu celelalte țări). Pe de altă parte, grupa din care fac parte și țările Ungaria și Polonia a fost caracterizată printr-o rată semnificativ de mare a numărului de noi întreprinderi înființate (2014).

Scopul acestei lucrări este să prezinte descriptiv evoluția numărului și structura întreprinderilor din România, făcând și o comparație cu întreprinderile din Ungaria și Polonia. Cele două țări alese pentru studiul comparativ, sunt situate în partea central-estică a Europei, fiind țări vecine cu România, diferite din punct de vedere al mărimii teritoriului sau al numărului de populație, dar cu aproximativ aceeași nivel al produsului intern brut pe cap de locuitori (Tabel nr. 1). Datele au fost preluate din bazele de date ale Instituțiilor Naționale de Statistică a celor trei țări.

Tabel nr. 1 – Produsul Intern Brut – PIB, raportat la numărul populației (exprimat în prețuri curente, milioane euro):

ANII	2015	2016	2017	2018	2019	
Ungaria	11.450	11.830	12.960	13.910	14.950	P
Polonia	11.190	11.110	12.170	12.960	13.870	P
România	8.080	8.630	9.580	10.500	11.530	P

Sursa: Baza de date Eurostat (p-valori previzionate)

(https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_pc/default/table?lang=en) accesat 17.11.2020

2. EVOLUȚIA NUMĂRULUI ȘI STRUCTURA ÎNTREPRINDERILOR

În această secțiune se prezintă evoluția și structura întreprinderilor din România, pe forme juridice și pe domenii de activitate, urmând ca în partea a doua, să se prezinte și situația întreprinderilor din Polonia și Ungaria după aceleași criterii.

2.1. Dinamica și structura întreprinderilor din România în perioada 2008-2018

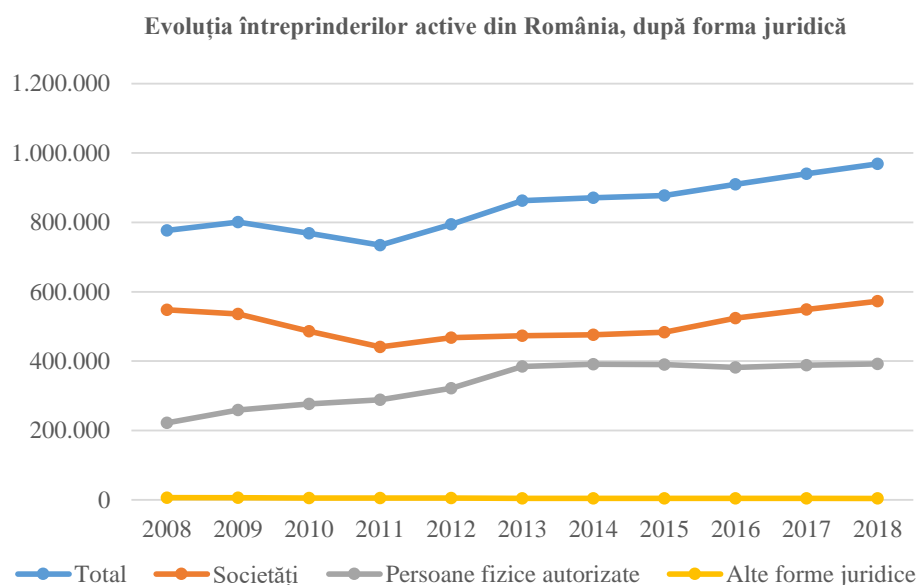
Datele prelucrate, care sunt prezentate în continuare, au fost preluate din baza de date a Institutului Național de Statistică a României, bază de date care cuprinde toate întreprinderile active din economia națională, structurate după forma juridică în societăți persoane fizice autorizate și alte forme juridice. Conform definiției Institutului Național de Statistică, întreprinderea activă reprezintă ”entitatea care, din punct de vedere economic, este activă în perioada de observare, respectiv realizează bunuri sau servicii, înregistrează cheltuieli și întocmește bilanț contabil. În mod normal o unitate este considerată activă atunci când a început să producă și să încaseze venituri. Din punct de vedere statistic prezintă, însa, interes și unitățile care, chiar dacă nu au venituri, au demarat deja o investiție și înregistrează costuri. Deci se consideră activă orice unitate care angajează forța de muncă și înregistrează costuri inclusiv cheltuieli de investiții legate de activitatea productivă” (Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online).

Analizând evoluția numărului de întreprinderi din România în perioada 2008-2018 (Fig. 1), se observă o tendință de creștere continuă a numărului total de întreprinderi, cu excepția anilor 2010 și 2011, când criza financiară (din perioada 2008-2011) a pus amprenta pe evoluția numărului total al întreprinderilor din România: în anii 2010 și 2011 se observă o ușoară scădere a numărului total de întreprinderi, mai ales a societăților (o scădere de aproximativ 10% atât în anul 2010 cât și în anul 2011, față de anul anterior). În schimb, numărul persoanelor fizice autorizate crește și în anii crizei financiare. Astfel, Tabelul nr. 2 conține numărul total, respectiv numărul societăților, a persoanelor fizice autorizate și a altor forme juridice pentru perioada 2008 – 2018.

Tabel nr. 2 – Numărul întreprinderilor active din România în perioada 2008-2018, după forma juridică

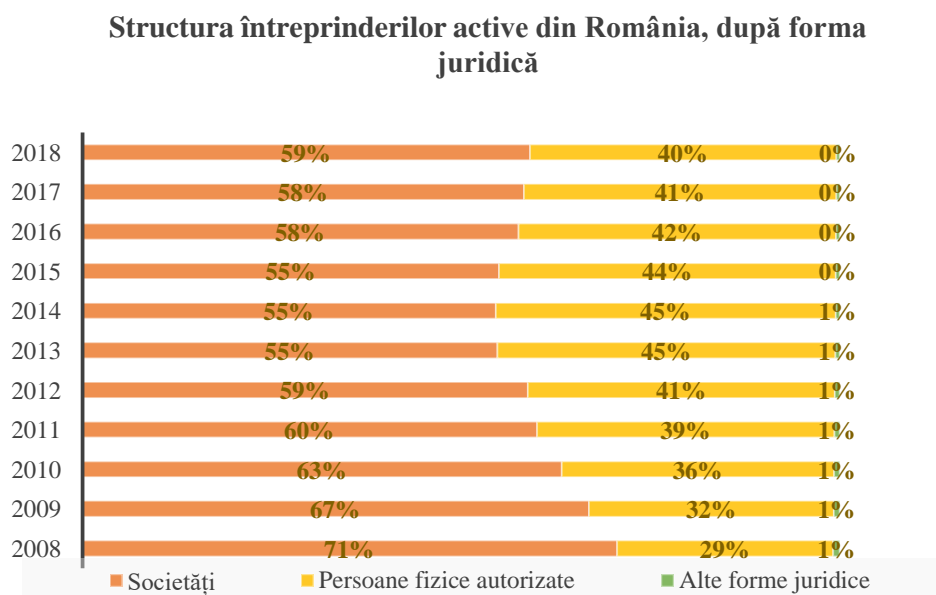
Forme juridice	Ani										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	UM: Numar										
Total	776.606	801.011	768.371	734.330	794.514	862.202	871.264	877.788	909.546	940.563	968.659
Societăți	548.357	535.758	486.504	440.899	467.512	472.722	475.482	483.122	523.691	548.605	572.678
Persoane fizice autorizate	221.902	259.341	276.420	288.575	322.142	384.809	391.346	390.370	381.654	387.891	392.014
Alte forme juridice	6.347	5.912	5.447	4.856	4.860	4.671	4.436	4.296	4.201	4.067	3.967

Sursa: Baza de date INS (<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>), accesat: 20.11.2020

Figura 1 – Evoluția numărului de întreprinderi active din România, pe forme juridice

Sursa: realizat de autor pe baza datelor INS

În decurs de 10 ani (2008-2018), numărul total al întreprinderilor a crescut de la 776.606 din anul 2008, la 968.659 în anul 2018, ceea ce se datorează aproape exclusiv creșterii numărului de persoane fizice autorizate (cu peste 170.000). Această creștere a numărului de persoane fizice autorizate în numărul total al întreprinderilor active, a influențat și modificarea structurii întreprinderilor pe forme juridice (Fig. 2.):

Figura 2 – Structura întreprinderilor active din România, după forma juridică

Sursa: realizat de autor, pe baza datelor INS

Conform datelor din figura de mai sus (Fig. 2), structura întreprinderilor din România în perioada 2008-2018 s-a schimbat semnificativ, diminuându-se ponderea societăților (de la 59% la 71%), în favoarea persoanelor fizice autorizate, care în 2018 ajung la o pondere de 40% (față de 29% în 2008) din totalul întreprinderilor active. Mediul economic și politica fiscală din România anilor 2013-2015, a favorizat și a încurajat această formă de antreprenariat.

Este interesant de analizat și structura acestor întreprinderi pe domenii de activitate, unele domenii înregistrând un număr relativ mare de întreprinderi, iar altele (care țin de anumite domenii de interes național sau cu nevoi de investiții semnificative) cu un număr mai redus. Dinamica numărului întreprinderilor din diferite domenii (mai accentuat în domeniul serviciilor) influențează modificarea structurii economiei naționale.

Numărul total și structura întreprinderilor active din România în anul 2018, pe domenii de activitate (conform Nomenclatorului Oficiului Național al Registrului Comerțului – Clasificarea Activităților din Economia Națională – CAEN) sunt prezentate în tabelul următor (Tabel nr. 3). Numărul total al agenților economici activi din România în anul 2018, ajunge la aproape 1.000.000 de agenți economici, care raportat la 1.000 de locuitori înseamnă 49,6 întreprinderi pe 1.000 de locuitori.

Tabel nr 3 – Numărul întreprinderilor active din România, pe domenii de activitate

CAEN Rev.2 (activitati ale economiei nationale - sectiuni)	2018 Numar
TOTAL	968.659
A Agricultură, silvicultură și pescuit	122.657
B Industria extractivă	1.074
C Industria prelucrătoare	73.580
D Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	1.259
E Distribuția energiei electrice și termice, gaze și aer condiționat; gaze, apă caldă și aer condiționat	3.590
F Construcții	76.247
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	271.459
H Transport și depozitare	76.837
I Hoteluri și restaurante	38.473
J Informații și comunicații	39.679
K Intermedieri financiare și asigurări	12.009
L Tranzacții imobiliare	21.405
M Activități profesionale, științifice și tehnice	95.082
N Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	37.715
P Învățământ	15.734
Q Sănătate și asistență socială	17.899
R Activități de spectacole, culturale și recreative	21.505
S Alte activități de servicii	42.455

Sursa: baza de date al Institutului Național de Statistică

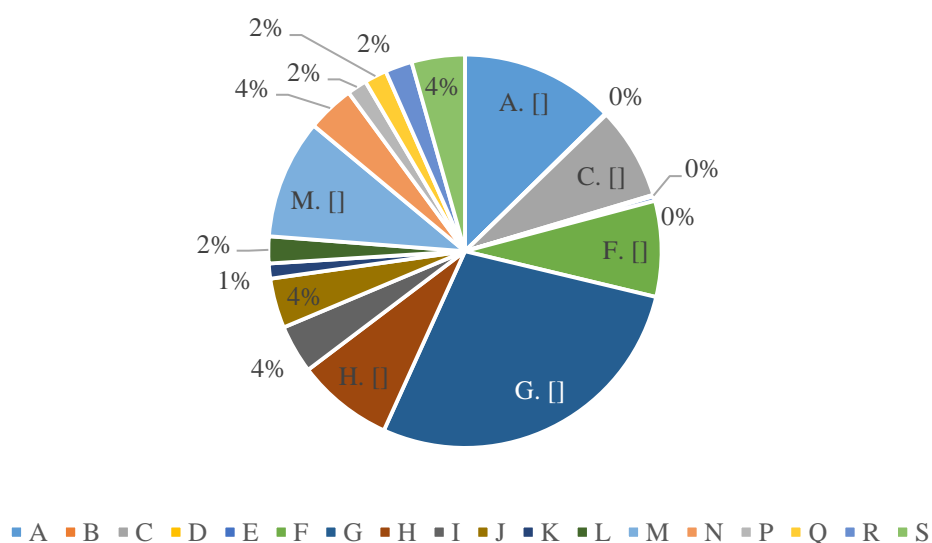
Aceste date arată clar, că cele mai multe întreprinderi au ca și domeniul principal de activitate comerțul și repararea autovehiculelor (271.459), urmat de agricultură, silvicultură și pescuit (122.657). Cele mai puține întreprinderi își desfășoară activitatea în domeniul industriei extractive (1.074), producția și furnizarea de energie electrică și termică (1.259), respectiv distribuția apei, salubritate (3.590). Întreprinderile din aceste domenii își desfășoară activitatea în sectoarele cheie ale economiei naționale, unde întreprinderile au nevoie de investiții majore și surse de finanțare semnificative.

Conform nomenclatorului, domeniul de activitate S – Alte activități și servicii, cuprinde următoarele activități: activități ale organizațiilor economice, patronale, profesionale, ale sindicatelor salariaților, ale organizațiilor religioase, politice, reparații de calculatoare, de articole personale, și de uz gospodăresc, alte activități de servicii.

Figura următoare (Fig. 3) prezintă ponderea numărului de întreprinderi din domeniile de activitate mai sus prezentate: domeniul de activitate G – Comerț și repararea autovehiculelor are cea mai mare pondere, de 28%, urmat de A – agricultură, silvicultură și pescuit (13%), precum și M – Activități profesionale, științifice și tehnice (10%). Domeniile care au cele mai mici ponderi ca și număr de întreprinderi active sunt: B – Industria extractivă (0,11%), D – Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (0,13%), precum și E – Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (0,37%).

Figura 3 – Ponderea întreprinderilor active din România, după domeniul de activitate

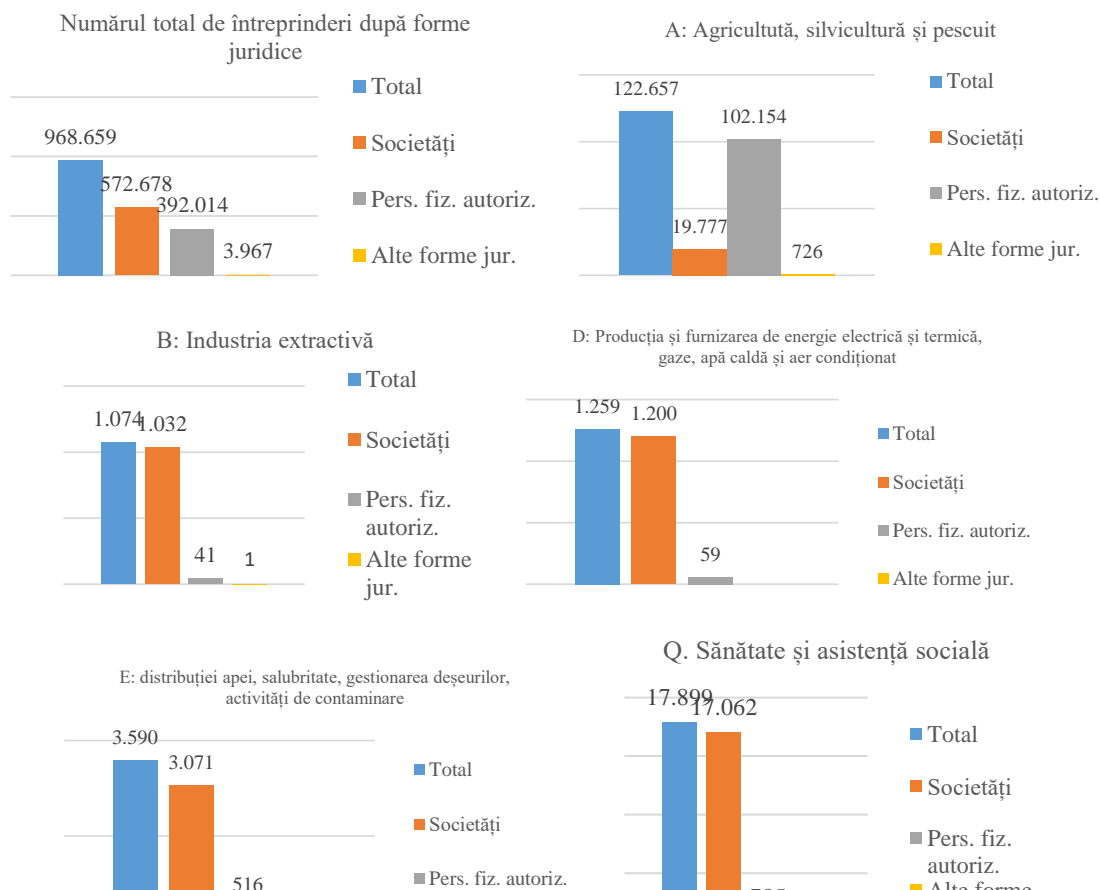
Structura întreprinderilor active din România, pe domenii de activitate în 2018

Sursa: realizat de autor, pe baza datelor INS

În funcție de domeniul de activitate și forma juridică a întreprinderilor din România în anul 2018, se observă diferențe majore privind numărul de societăți sau persoane fizice autorizate în următoarele domenii (Fig. 4.): în domeniile de interes național, care necesită și un capital de investit foarte mare, numărul persoanelor fizice autorizate este aproape nesemnificativ (B, D, E, Q). În domeniul A – Agricultură, silvicultură și pescuit, numărul persoanelor fizice autorizate depășește semnificativ numărul societăților.

Figura 4 – Structura întreprinderilor din România, pe forme juridice și domenii de activitate din anul 2018

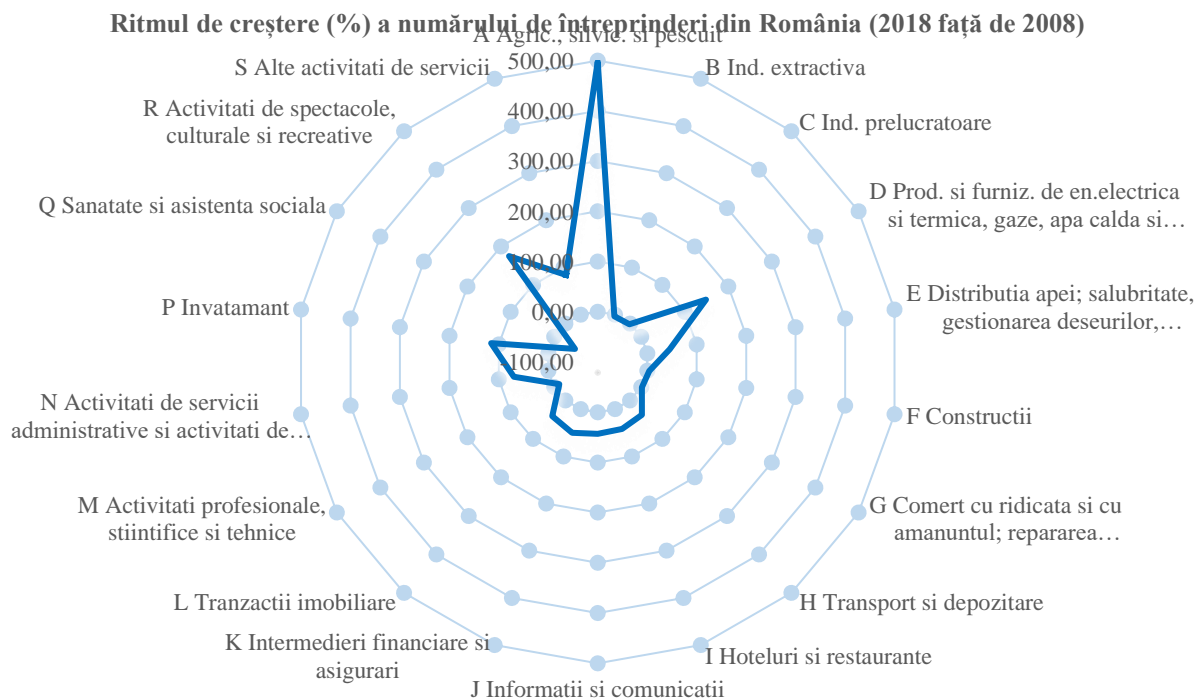

Sursa: realizat de autor, pe baza datelor INS

2.2. Ritmul de creștere a numărului de întreprinderi pe domenii de activitate din România (2018 față de 2008), Polonia (2018 față de 2010) și Ungaria (2018 față de 2008)

Din punct de vedere al dinamicii, al ritmului de creștere a întreprinderilor active din 2018 față de 2008 (Fig. 5), în anumite domenii se observă o creștere spectaculoasă a numărului de întreprinderi, cum ar fi în A – Agricultură, silvicultură și pescuit (cu un ritm de creștere de aproape 600%), urmat de domeniul R – Activități de spectacole, culturale și recreative cu un ritm de creștere de aproximativ 275%. O creștere de peste 200% se observă și la domeniile D. Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, respectiv domeniul P. Învățământ. Un important ritm negativ se înregistrează la numărul de întreprinderi din domeniul Q. Sănătate și asistență socială (52,47%).

Figura 5 – Ritmul de creștere a întreprinderilor active din România în 2018, față de 2008, pe domenii de activitate

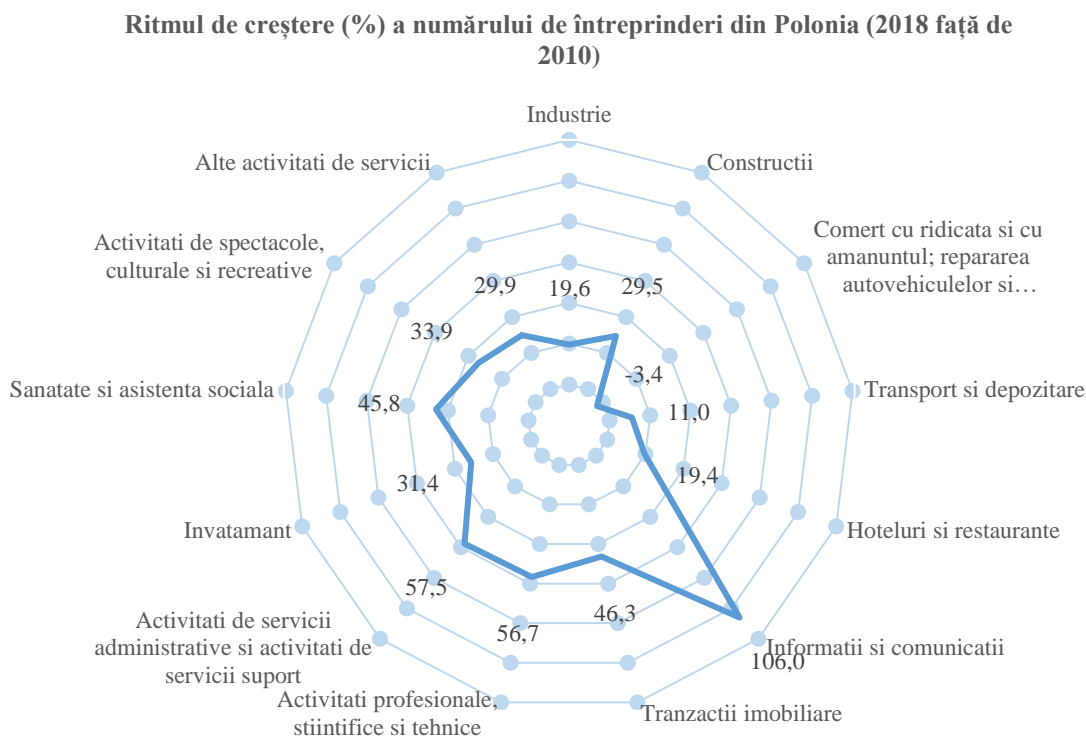

Sursa: realizat de autor, pe baza datelor INS

Comparativ cu această dinamică a întreprinderilor din România, în Polonia în perioada 2010 – 2018, nu se poate observa creșteri sau scăderi atât de spectaculoase, cele mai dinamice domenii (din punct de vedere al numărului de întreprinderi) au fost (Fig. 6): J. Informații și comunicații (o creștere cu 106%), M. Activități profesionale, științifice și tehnice (o creștere cu 56,7%, precum și N. Activități de servicii administrative și activități de servicii suport (o creștere cu 57,5%). Deci în cazul Poloniei se observă o dezvoltare puternică în domeniul serviciilor. O scădere mică a numărului de întreprinderi se observă în domeniul G. Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor (-3,4%), cu toate că ponderea acestui domeniu continuă să aibă cea mai mare pondere din totalul numărului de întreprinderi, structurate pe activități ale economiei naționale.

În Ungaria (Figura 7), în domeniul D – Producția și furnizarea de energie electrică numărul întreprinderilor a crescut cu 114%, urmat de activitățile din domeniul R – Activități de spectacole, culturale și recreative (54,97%), Q – Sănătate și asistență socială (39,25%) și S – Alte activități de servicii (38,12%).

Figura 6 – Ritmul de creștere a întreprinderilor din Polonia în perioada 2018 – 2010 în cele mai importante domenii de activitate

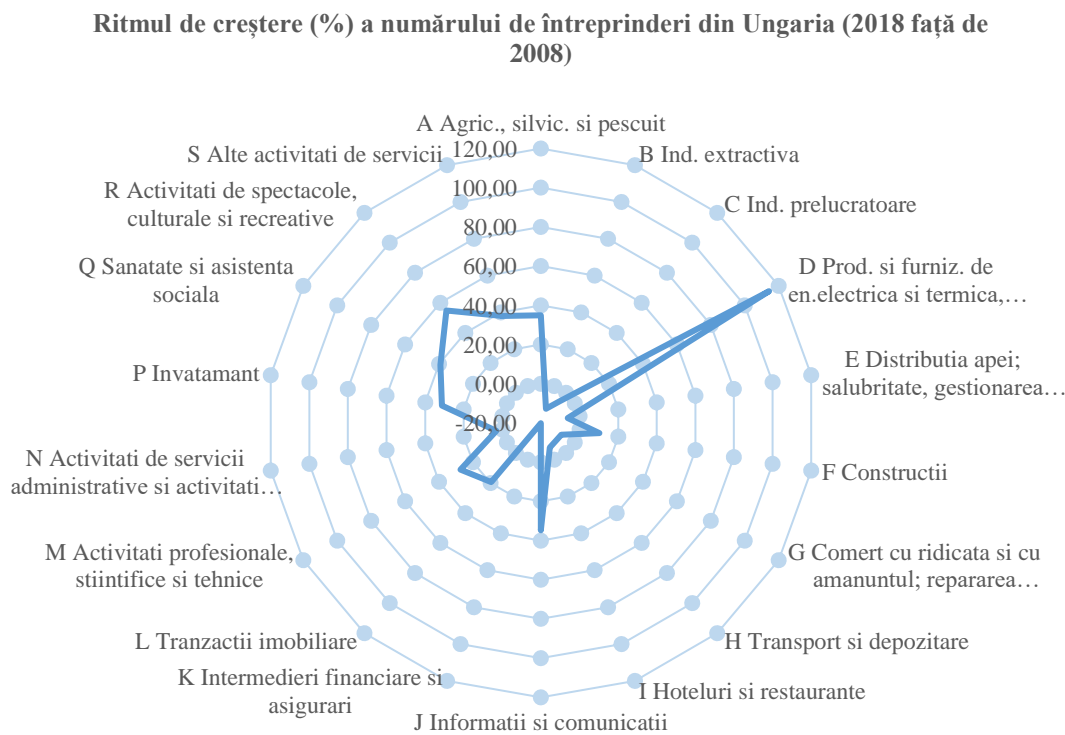
Sursa: Institutul Național de Statistică a Poloniei, pagina de web: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Față de România și Polonia, unde aproape în toate domeniile de activitate s-a înregistrat o creștere a numărului de întreprinderi în perioada 2008-2018, în Ungaria o scădere a numărului de întreprinderi se observă în mai multe domenii: K – Intermedieri financiare și asigurări (-19,89%), B – Industria extractivă (-12,33%), G – Comerț, repararea autovehiculelor (-8,08%), H – Transport și depozitare (-8,06%), I – Hoteluri și restaurante (-6,61%), E – Distribuirea apei salubritate, gestionarea deșeurilor (-6,07%) și C – Industria prelucrătoare (-5,94%). Desigur, pe total, numărul de întreprinderi a crescut și în Ungaria cu 11,17% (de la 701.408 din 2008, la 779.749 în 2018).

În Tabelul nr. 4, datele prezintă acele domenii de activitate unde se observă o diferență majoră între cele trei țări, ca și pondere a numărului de întreprinderi, structurate pe domenii de activitate, conform CAEN.

Din Tabelul 4, se poate observa că în anumite domenii de activitate, cum ar fi industria prelucrătoare, construcțiile, comerțul, activitățile profesionale, științifice și tehnice, precum și sănătatea și asistență socială se înregistrează diferențe semnificative în ponderea întreprinderilor din cele trei economii naționale, în timp ce în celelalte domenii, ponderea întreprinderilor este aproximativ aceeași.

Figura 7 – Ritmul de creștere a întreprinderilor din Ungari în perioada 2018 – 2008 în cele mai importante domenii de activitate

Sursa: Baza de date al Institutului Național de Statistică din Ungaria

Tabel nr. 4 – Ponderea întreprinderilor active din Polonia, România și Ungaria din diferite domenii de activitate (2018)

CAEN Rev.2 (activitati ale economiei nationale - sectiuni)	Numărul întreprinderilor active în 2018			Structura întreprinderilor în 2018		
	RO	HU	PL	% RO	% HU	% PL
Total	968.659	779.749	2.150.288	100,00%	100,00%	100,00%
C. Industria prelucatoare	73.580	51.743	222.559	7,60%	6,64%	10,35%
F. Constructii	76.247	78.168	301.786	7,87%	10,02%	14,03%
G. Comert cu ridicata si cu amanuntul; repararea autovehiculelor si motocicletelor	271.459	132.382	506.942	28,02%	16,98%	23,58%
M. Activitati profesionale, stiintifice si tehnice	95.082	132.714	291.708	9,82%	17,02%	13,57%
P. Invatamant	15.734	33.153	55.389	1,62%	4,25%	2,58%
Q. Sanatate si asistenta sociala	17.899	35.473	187.643	1,85%	4,55%	8,73%

Sursa: realizat de autor, pe baza datelor furnizate de institutiile naționale de statistică a Poloniei, României și Ungariei

În România cele mai multe întreprinderi își desfășoară activitatea în domeniul G. Comerț cu ridicare și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor având o pondere de 28,02%, asemănător cu Polonia, unde întreprinderile din acest domeniu dețin o pondere de 23,58%, dar diferit față de Ungaria, unde întreprinderile dețin o pondere mult mai scăzută în acest domeniu, de doar 16,98%. Se remarcă o pondere semnificativă a numărului de întreprinderi din Ungaria în domeniul M. Activități profesionale, științifice și tehnice (17,02%), depășind chiar ponderea întreprinderilor din domeniul G. Comerț cu ridicare și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor (16,98%). Tot în Ungaria, în domeniul învățământului activează mult mai multe întreprinderi (în mărimi relative) decât în Polonia sau România. În schimb, în Polonia, în domeniul sănătății se observă o pondere destul de importantă a întreprinderilor (8,73%).

3. CONCLUZII

Numărul și structura întreprinderilor active din economiile naționale pot caracteriza dinamica și alte caracteristici ale economiilor naționale. În România se observă un ritm de creștere ”haotică” a numărului de întreprinderi în anumite domenii de activitate, respectiv diferențe semnificative în numărul de întreprinderi din diferite domenii ale economiei naționale. În domeniul A - agricultură, silvicultură și pescuit activează cele mai multe persoane fizice autorizate, din păcate fiind o ramură din ce în ce mai slabă și fără câștiguri/venituri sigure, care să asigure posibilitatea de investiții și sustenabilitate pe termen lung. Comerțul, unde România are cele mai multe întreprinderi, și care, are și cea mai mare pondere din toate domeniile de activitate, pare a fi un domeniu atractiv pentru întreprinderi, dar în decursul perioadei analizate, se observă o stagnare a numărului de întreprinderi, pe lângă o profitabilitate și rentabilitate foarte scăzută (Fenyves et al., 2020).

Comparând structura întreprinderilor din România, Polonia și Ungaria, se observă diferențe interesante în distribuția pe domenii de activitate a întreprinderilor: în primul rând, ponderea întreprinderilor din diferitele domenii de activitate este mai echilibrată în Polonia și Ungaria decât în România; nu se observă diferențe atât de semnificative, respectiv în majoritatea domeniilor de activitate există un nivel acceptabil al concurenței. Se remarcă o pondere destul de ridicată a numărului de întreprinderi din Polonia în domeniul construcțiilor (14,03%), în industria prelucrătoare (10,35%) și sănătate și asistență socială (8,73%). În schimb, în Ungaria o pondere interesantă/ridică au întreprinderile din domeniul învățământului (4,25%).

Bibliografie:

Abdesselam, R., Bonnet, J., Renou-Maissant, P. (2017). The demography of enterprises and employment in the European Union countries: what are the drivers of business demography and employment in European countries?. Working Paper.

Csata, Zs. (2015). Schimbări structurale în evoluția întreprinderilor din România (1990-2013). Impactul transformărilor socio-economice și tehnologice la nivel național, european și mondial, Nr. 9.

Fenyves, V., Zsido, K. E., Bircea, I., Tarnoczi, T. (2020). Financial performance of Hungarian and Romanian retail food small businesses. *British Food Journal*, ISSN: 0007-070X.

Kuczi, T. (2000). A kisvállalkozás társadalmi környezete (Mediul social al întreprinderilor mici). Budapesta, Replika Kor.

Ptak-Chmielewska, A. (2011). Business demography issues and empirical research on dynamics of enterprises' population in Poland. *Acta Scientiarum Polonorum Oeconomica*, 10 (1, pp. 69-8.

Baza de date al Institutului Național de Statistică din România, link: <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/INSSE-table>, accesat: 17.11.2020.

Baza de date al Institutului Național de Statistică din Ungaria, link: <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?lang=hu> , accesat: 08.12.2020

Baza de date al Institutului Național de Statistică din Polonia, link: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> , accesat: 07.12.2020

Baza de date al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) , link: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SDBS_BDI_ISIC4

Comparative study on the dynamics and structure of the number of enterprises in Poland, Romania and Hungary

Kinga Emese Zsido^{1*}

¹ „George Emil Palade” University of Medicine, Pharmacy, Science and Technology of Târgu Mureș, 38 Gheorghe Marinescu, Târgu Mureș, 540139, România

Abstract: *The number of enterprises, respectively their structure by fields of activity, influences the level of the national economy, so it is extremely important to know the "map" of economic agents in terms of evolution and level of competition by areas of activity. The purpose of this paper is to present in a descriptive way the evolution of the number and structure of active enterprises in Romania (by legal form and field of activity), as well as a comparative presentation of the situation of enterprises in Hungary and Poland. In all three countries, the total number of enterprises shows a continuous growth trend, but with significant differences in the growth rate, analyzed by areas of activity.*

Keywords: *enterprises, fields of activity, dynamics, structure, Poland, Romania, Hungary*

JEL Classification: L26, O11

© 2020 Published by ACTA MARISIENSIS, SERIA OECONOMICA, Publisher University Press Târgu Mureș, issued on behalf of University of Medicine, Pharmacy, Sciences and Technology “George Emil Palade” from Târgu Mureș, Romania

* Corresponding author: Kinga Emese Zsido
e-mail: kinga.zsido@umfst.ro

1. INTRODUCTION

Economic agents, regardless of their legal form or form of ownership, are the engine of national economies. The evolution of the number, as well as their structure is determined and influenced directly or indirectly by the economic and fiscal policy of the national economies. Some events, such as the transition from a centralized economy to a market economy (which happened in the 1990s in Romania), economic/financial crises (eg the financial crisis of 2008-2010) or some measures to stimulate some activities/entrepreneurship, can cause major changes in the evolution of the number and structure of economic agents, which operate in a national economy. The economic and social environment, but also the political one can create favorable or even unfavorable conditions regarding the increase or decrease of the number of enterprises in an economy.

According to Kuczi (2000) there are at least four determining factors in the evolution of the number of enterprises, such as: recessionary pressure, increasing demand, technological changes and the fragmentation effect. Csata (2015) analyzes the effects of these factors on the Romanian economy since the 1990s, showing that recessionary pressure was the most important cause of the increase in the number of enterprises. An analysis of the evolution of enterprises in Poland in the period 1997-2009 was made by Ptak - Chmielewska (2011), on the dynamics and importance of the number of newly established companies, respectively closed by fields of activity.

Abdesselam, Bonnet and Renou-Maissant (2017) made a complex analysis of the demographics of enterprises in the European Union. The 28 Member States of the European Union were divided into homogeneous groups, using cluster analysis and several variables (start-ups, closed enterprises, number of active enterprises, growth rate of enterprises, etc.). Thus, the authors worked with 5 homogeneous groups (Hungary and Poland being part of the same group, along with Bulgaria, Ireland, Lithuania, Malta and the United Kingdom; Romania being with Belgium, Cyprus, the Czech Republic and Italy in a another group). The group to which Romania has been a part, was characterized as the group that has the most individual entrepreneurs and has a relatively low growth rate of new enterprises (compared to other countries). On the other hand, the group of which Hungary and Poland were also part, was characterized by a significantly high rate of the number of start-ups (2014).

The purpose of this paper is to present descriptively the evolution of the number and structure of enterprises in Romania (for 2010 – 2018), making a comparison with enterprises in Hungary and Poland. The two chosen countries for the comparative study, are located in the central-eastern part of Europe, being neighboring countries with Romania, different in terms of size of population, but with about the same level of gross domestic product per capita. (Table no. 1). The data were taken from the databases of the National Statistical Institutions of the three countries.

Table no. 1 – Evolution and level of Gross Domestic Product – GDP per capita (expressed in current prices, million euro):

Year	2015	2016	2017	2018	2019
Hungary	11.450	11.830	12.960	13.910	14.950
Poland	11.190	11.110	12.170	12.960	13.870
Romania	8.080	8.630	9.580	10.500	11.530

Source: Eurostat database

(https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_pc/default/table?lang=en) access 17.11.2020

2. EVOLUTION OF THE NUMBER AND STRUCTURE OF ENTERPRISES

This chapter presents the evolution and structure of Romanian enterprises, by legal forms and by fields of activity, and the second part of the chapter will present the situation of Polish and Hungarian enterprises according to the same criteria.

2.1. Dynamics and structure of Romanian enterprises in 2008-2018

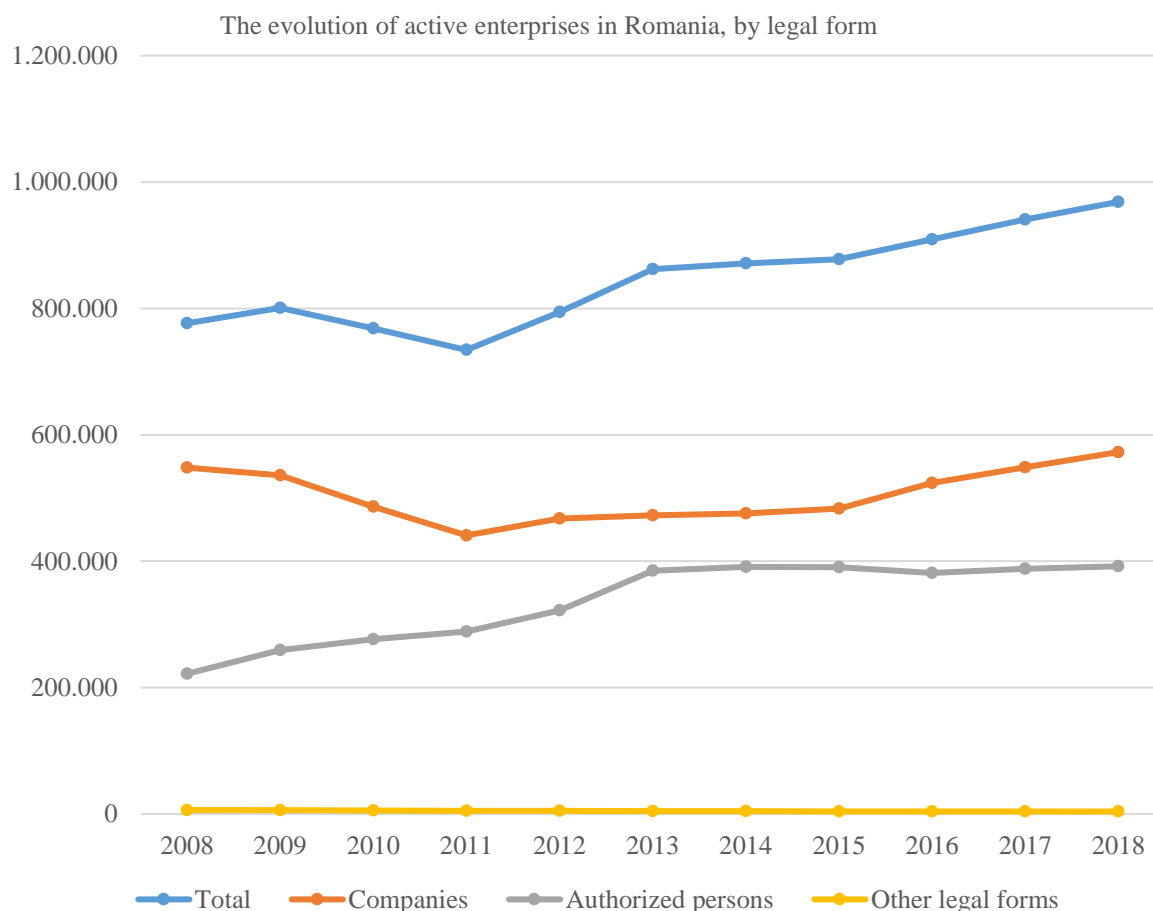
The processed data, which are presented below, were taken from the database of the National Institute of Statistics of Romania, a database that includes all active enterprises in the national economy, structured by legal form in companies, authorized persons and other legal forms. According to the definition of the National Institute of Statistics, the active enterprise represents “the entity that, from an economic point of view, is active during the observation period, respectively realizes goods or services, records expenses and prepares the balance sheet. Normally an entity, is considered active when it has started to produce and collect revenue. From a statistical point of view, however, the entities that, even if they have no income, have already started an investment and record costs are also of interest. Therefore, any unit that employs labor and records costs, including investment expenses related to productive activity, is considered active”(National Institute of Statistics, Tempo online database).

Analyzing the evolution of the number of enterprises in Romania in the period 2008-2018, there is a trend of continuous increase in the total number of enterprises, except for 2010 and 2011, when the financial crisis (2008-2011) left its mark on the evolution of the total number of Romanian enterprises: in 2010 and 2011 there was a slight decrease in the total number of enterprises, especially of companies (a decrease of about 10% in both 2010 and 2011, compared to the previous year). Instead, the number of authorized persons also increases in the years of financial crisis. Thus, Table no. 2 contains the total number, respectively the number of companies, authorized persons and other legal forms for the period 2008 - 2018.

Table no. 2 – Number of active enterprises in Romania in the period 2008-2018, according to the legal form

Legal form	Years										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	M.U: Number										
Total	776.606	801.011	768.371	734.330	794.514	862.202	871.264	877.788	909.546	940.563	968.659
Companies	548.357	535.758	486.504	440.899	467.512	472.722	475.482	483.122	523.691	548.605	572.678
Authorized persons	221.902	259.341	276.420	288.575	322.142	384.809	391.346	390.370	381.654	387.891	392.014
Other legal forms	6.347	5.912	5.447	4.856	4.860	4.671	4.436	4.296	4.201	4.067	3.967

Source: database of National Institute of Statistics from Romania (<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>), access: 20.11.2020

Figure no. 1 – The evolution of active enterprises in Romania, according to the legal form

Source: made by the author, based on the data from National Institute of Statistics database

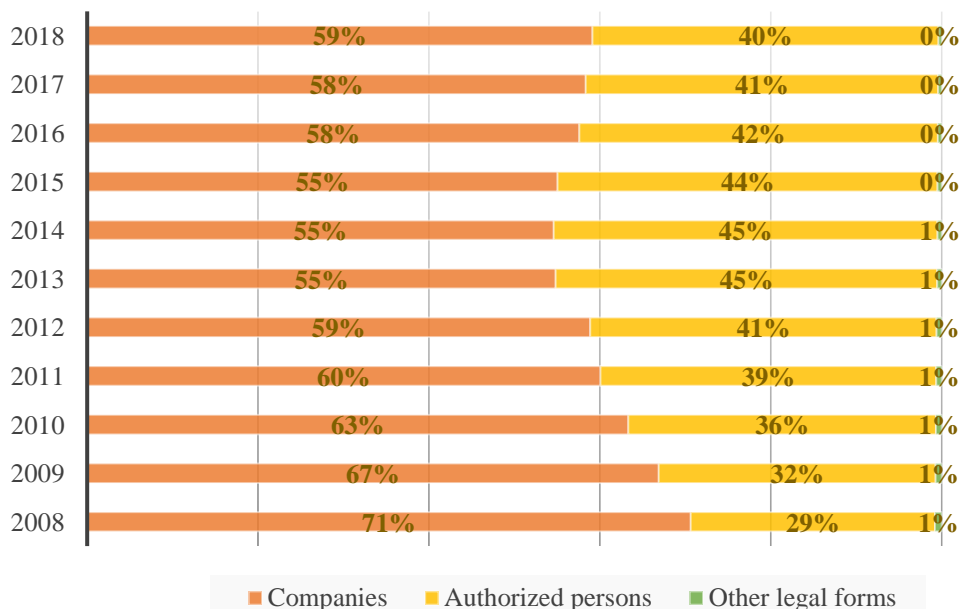
Within 10 years (2008-2018), the total number of enterprises increased from 776.606 in 2008 to 968.659 in 2018, which is almost exclusively due to the increase in the number of authorized persons (by over 170.000). This increase in the number of authorized persons in the total number of active enterprises, also influenced the change in the structure of enterprises by legal forms (Fig. no. 2.).

Until, in 2008, the share of companies in the total number of enterprises was 71% and of authorized persons only 29%, this percentage reaches 59% in 2018 in the case of companies, significantly increasing the share of authorized persons to 40%. The economic environment and the fiscal policy in Romania, in 2013-2015, favored and encouraged this form of entrepreneurship.

It is interesting to analyze the structure of these enterprises by areas of activity, some areas registering a relatively large number of enterprises, and others (belonging to certain areas of national interest or with significant investment needs) with a smaller number. The dynamics of the number of enterprises in different fields (more accentuated in the field of services) shows the change of the structure of the national economy.

Figure no. 2 –The structure of active enterprises in Romania, according to the legal form

The structure of active enterprises in Romania, according to the legal form

Source: made by the author, based on the data from National Institute of Statistics database

The total number and structure of active enterprises in Romania in 2018, by fields of activity (according to the NACE – Statistical classification of economic activities in the European Communities) is presented in the following table (Table no. 3). The total number of active economic agents in Romania in 2018, reaches almost 1.000.000 economic agents, which compared to 1.000 inhabitants means 49,6 enterprises per 1.000 inhabitants.

These data clearly show that most enterprises have as their main field of activity trade and repair of motor vehicles (271.459), followed by agriculture, forestry and fishing (122.657). The fewest companies operate in the field of extractive industry (1.074), production and supply of electricity and heat (1.259), respectively water supply, sewerage, waste management (3.590). Businesses in these areas operate in key sectors of the national economy, where businesses need major investment and significant sources of funding.

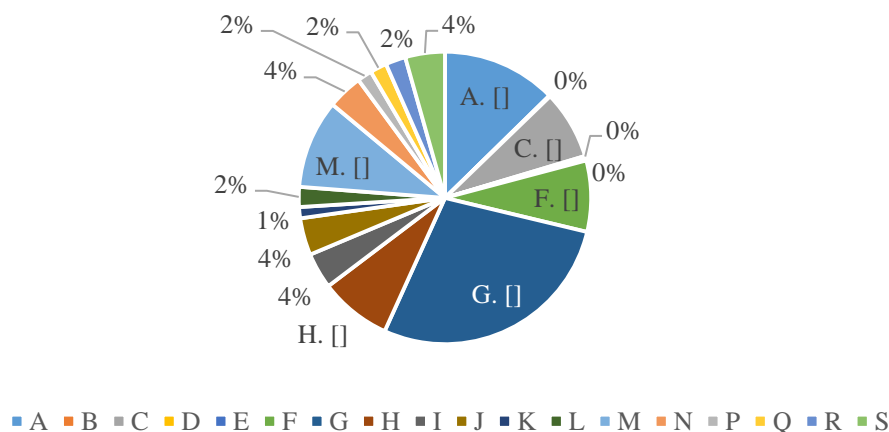
According to the nomenclature, the field of activity S - Other activities and services, includes the following activities: activities of economic, employer, professional organizations, trade unions, other organizations, politics, computer repair, personal items, and household, other service activities.

Figure no. 3 shows the share of enterprises in the fields of activity presented above: the field of activity G – Whole sale and retail trade, repair of vehicles has the highest share (28%), followed by A - Agriculture, forestry and fishing (13%), as well as M - Professional, scientific and technical activities (10%). The areas with the lowest shares in terms of number of active enterprises are: B - Extractive industry (0,11%), D - Production and supply of electricity and heat, gas, hot water and air conditioning (0,13%), as well as E - Water distribution, sanitation, waste management, decontamination activities (0,37%).

Table no. 3 – Number of active enterprises in Romania, by fields of activity

NACE Rev 2. (activities of the national economy - sections)	2018 Number
TOTAL	968.659
A Agriculture, forestry and fishing	122.657
B Extractive industry	1.074
C Manufacturing	73.580
D Electricity, gas, steam and air conditioning supply	1.259
E Water supply, sewerage, waste management and remediation activities	3.590
F Construction	76.247
G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	271.459
H Transportation and storage	76.837
I Accommodation and food service activities	38.473
J Information and communication	39.679
K Financial and insurance activities	12.009
L Real estate activities	21.405
M Professional, scientific and technical activities	95.082
N Administrative and support services activities	37.715
P Education	15.734
Q Human health and social work activities	17.899
R Arts, entertainment and recreation	21.505
S Other service activities	42.455

Source: National Institute of Statistics database

Figure no. 3 – The structure of active enterprises in Romania, by fields of activity**The structure of active enterprises in Romania, by fields of activity in 2018**

Source: made by the author, based on the National Institute of Statistics database

Depending on the field of activity and the legal form of Romanian enterprises in 2018, there are major differences in the number of companies or authorized persons, in the following areas (Fig. no. 4.): in areas of national interest, which require a very large invested capital, the number of authorized persons is almost insignificant (B, D, E, Q). In area A - Agriculture, forestry and fishing, the number of authorized persons significantly exceeds the number of companies.

Figure no. 4 – The structure of Romanian active enterprises, by legal forms and field of activity in 2018

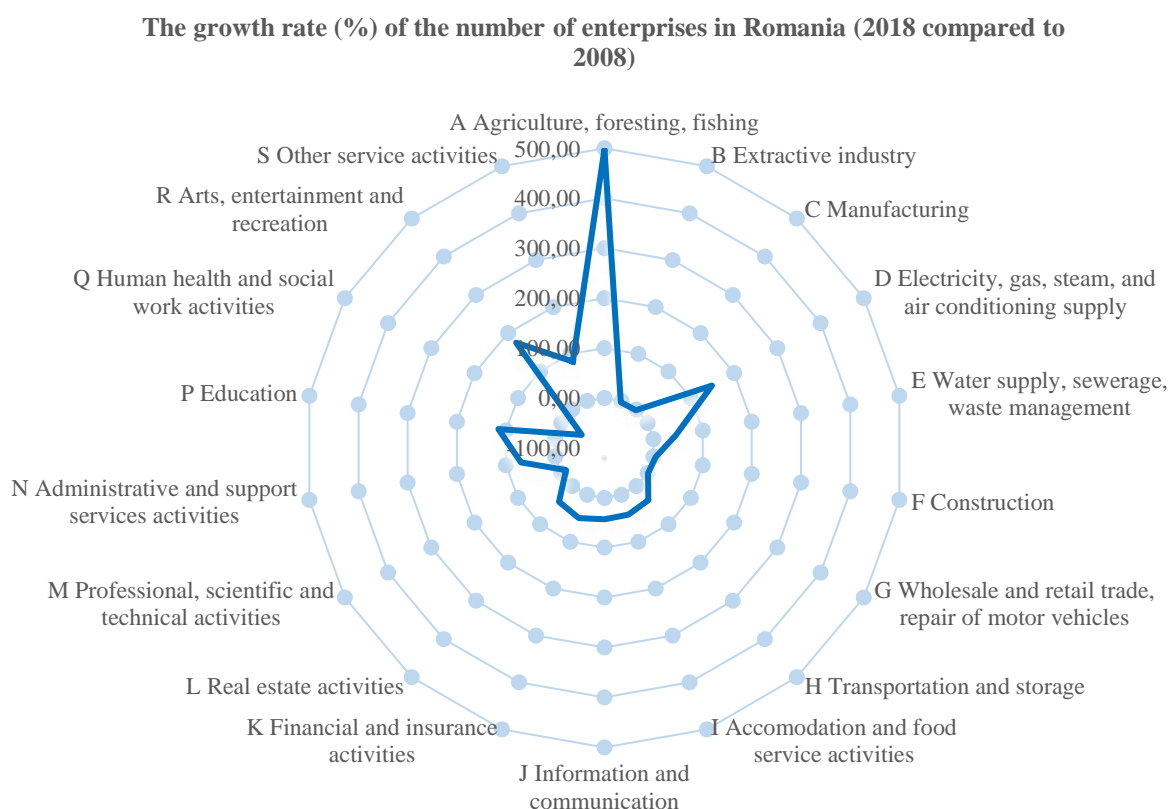

Source: made by the author, based on the National Institute of Statistics database

2.2. The growth rate of the number of enterprises in Romania, Hungary (2018 compared to 2008) and Poland (2018 compared to 2010) by field of activity

In terms of dynamics, growth rate of active enterprises in Romania, in 2018 compared to 2008 (Figure no. 5), in some areas there is a significant increase in the number of enterprises, such as in A - Agriculture, forestry and fishing (with a growth rate of almost 600%), followed by the field R - Entertainment, cultural and recreational activities with a growth rate of approximately 275%. An increase of over 200% is also observed in areas D. Production and supply of electricity and heat, gas, hot water and air conditioning, and P. Education. A negative and quite significant rhythm is registered in the number of enterprises in the field of Q. Health and social assistance (52,47%).

Figure no. 5 – The growth rate of enterprises in Romania (2018 compared to 2008), by field of activity

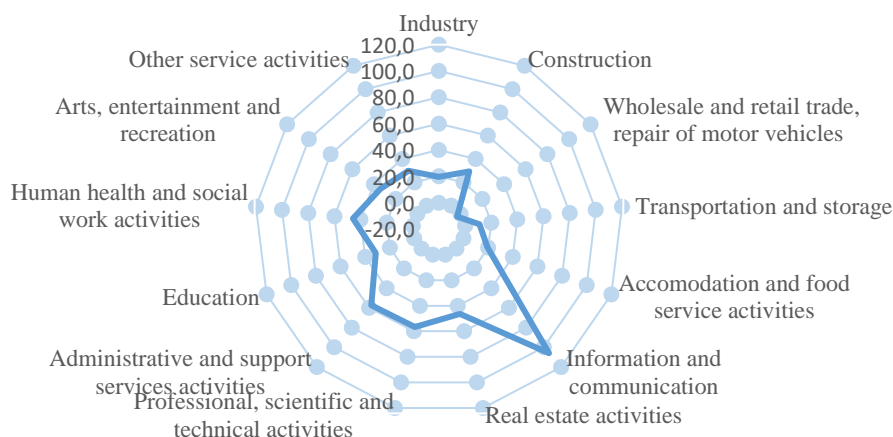

Source: made by the author, based on the National Institute of Statistics database

Compared to this dynamic of enterprises in Romania, in Poland in the period 2010 - 2018, it is not possible to observe such spectacular increases or decreases, the most dynamic areas were (Figure no. 6): J. Information and communications (an increase of 106%), M. Professional, scientific and technical activities (an increase of 56.7%) and N. Administrative and support service activities, an increase of 57,5%. So, in the case of Poland there is a strong development in the field of services, a small decrease in the number of enterprises is observed in the field of G. Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles (-3,4%), although that the share of this field continues to have the largest share of the total number of enterprises, structured by activities of the national economy.

Figure no. 6 – The growth rate of the enterprises in Poland (2018 – 2010), by most important field of activity

The growth rate (%) of the number of enterprises in Poland (2018 compared to 2010)

Sources: National Institute of Statistics in Poland: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

In the following table (Table no. 4), the data shows those areas of activity where a major difference can be observed between the three countries, as a share of the number of enterprises, structured by areas of activity according to NACE:

Table no. 4 – The share of active enterprises in Poland, Romania and Hungary, by fields of activity (2018)

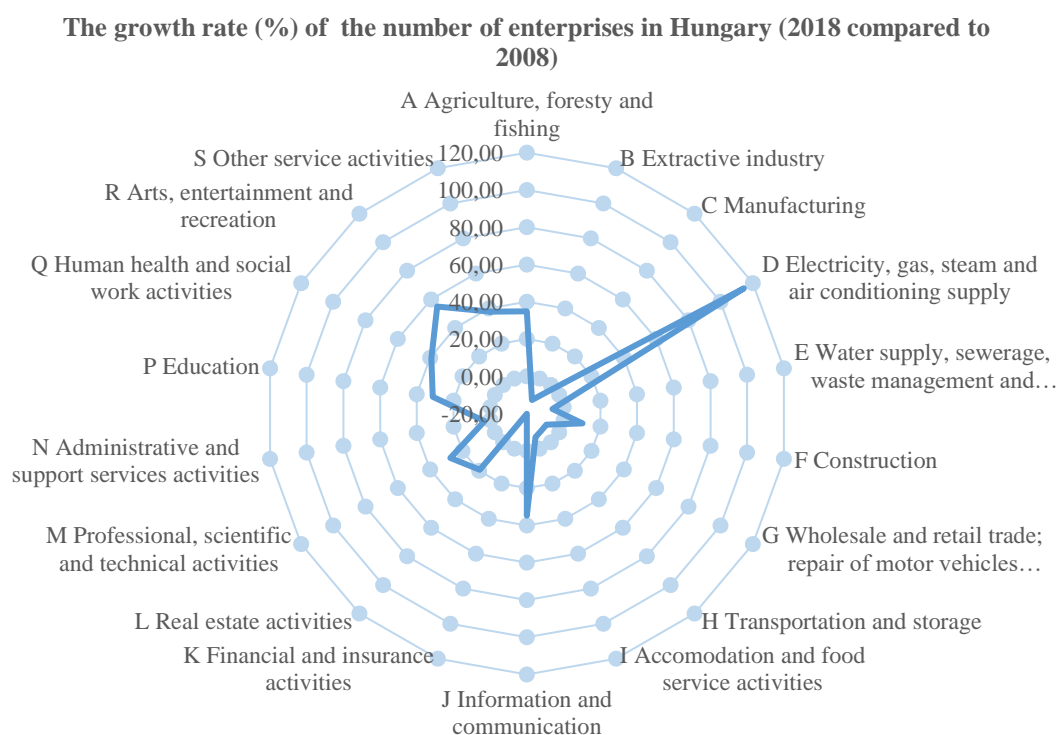
NACE Rev.2 (national economy activities - sections)	Number of active enterprises in 2018			Structure of enterprises in 2018		
	RO	HU	PL	%RO	% HU	% PL
Total	968.659	779.749	2.150.288	100,00%	100,00%	100,00%
C. Manufacturing	73.580	51.743	222.559	7,60%	6,64%	10,35%
F. Construction	76.247	78.168	301.786	7,87%	10,02%	14,03%
G. Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles	271.459	132.382	506.942	28,02%	16,98%	23,58%
M. Professional, scientific and technical activities	95.082	132.714	291.708	9,82%	17,02%	13,57%
P. Education	15.734	33.153	55.389	1,62%	4,25%	2,58%
Q. Human health and social work activities	17.899	35.473	187.643	1,85%	4,55%	8,73%

Source: made by the author, based on data provided by the National Statistical Institutions of Poland, Romania and Hungary

In Hungary (Fig. no. 7), in the field of D - Production and supply of electricity the number of enterprises increased by 114%, followed by activities in the field of R - Entertainment, cultural and recreational activities (54,97%), Q - Health and social assistance (39,25%) and S - Other

service activities (38,12%). Compared to Romania and Poland, where in almost all areas of activity there was an increase in the number of enterprises in the period 2008-2018, in Hungary a decrease in the number of enterprises is observed in several areas: K - Financial intermediation and insurance (- 19,89%), B - Extractive industries (-12,33%), G - Trade, repair of motor vehicles (- 8,08%), H - Transport and storage (-8,06%), I - Hotels and restaurants (-6,61%), E - Sanitary water distribution, waste management (-6,07%) and C - Extractive industry (-5,94%). Of course, in total, the number of enterprises increased in Hungary by 11,17% (from 701.408 in 2008 to 779.749 in 2018).

Figure no. 7 – The growth rate of enterprises in Hungary (2018 – 2008), by most important field of activity

Source: Database of the Hungarian National Institute of Statistics

It can be seen that in certain areas of activity, such as manufacturing, construction, trade, professional, scientific and technical activities, as well as health and social assistance, there are significant differences in the share of enterprises in the three national economies, respectively in other areas, the share of enterprises is approximately the same. In Romania most companies operate in the field of G. Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles with a share of 28,02%, similar to Poland, where companies in this field have a share of 23,58%, but different from Hungary, where companies have a much lower share in this field, of only 16,98%. There is a very significant share of the number of enterprises in Hungary in the field of M. Professional, scientific and technical activities (17,02%), even exceeding the share of enterprises in the field of G. Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles (16,98%). Also in Hungary, in the field of P. Education, there are much more enterprises (in relative sizes) than in Poland or Romania. In contrast, in Poland, a fairly significant share of enterprises is observed in the field of health (8.73%).

3. CONCLUSIONS

The number and structure of active enterprises in national economies may characterize the dynamics and some characteristics of national economies. In Romania there is a “chaotic” growth rate of the number of enterprises in certain fields of activity, respectively significant differences in the number of enterprises in different fields of the national economy. The majority of authorized persons operates in the field of A - Agriculture, forestry and fishing, unfortunately, this field being an increasingly weak branch and without secure gains / incomes, which can ensure the possibility of investments and long-term sustainability. Trade, where Romania has the most enterprises, and which has the largest share of all fields of activity, seems to be an attractive field for enterprises, but during the analyzed period, there is a stagnation of the number of enterprises, on next to a very low profitability rate (Fenyves et al., 2020).

Comparing the structure of enterprises in Romania, Poland and Hungary, there are interesting differences in the distribution of enterprises by fields of activity: first, the share of enterprises in different fields of activity is more balanced in Poland and Hungary than in Romania; there are no such significant differences, respectively in most areas of activity there is an acceptable level of competition. There is a rather high share of the number of enterprises in Poland in the field of construction (14,03%), in the manufacturing industry (10,35%) and health and social assistance (8,73%). In contrast, in Hungary an interesting / high share has the enterprises in the field of education (4,25%).

Bibliography:

Abdesselam, R., Bonnet, J., Renou-Maissant, P. (2017). The demography of enterprises and employment in the European Union countries: what are the drivers of business demography and employment in European countries?. Working Paper.

Csata, Zs. (2015). Schimbări structurale în evoluția întreprinderilor din România (1990-2013). Impactul transformărilor socio-economice și tehnologice la nivel național, european și mondial, Nr. 9.

Fenyves, V., Zsido, K. E., Bircea, I., Tarnoczi, T. (2020). Financial performance of Hungarian and Romanian retail food small businesses. *British Food Journal*, ISSN: 0007-070X.

Kuczi, T. (2000). A kisvállalkozás tarsadalmi környezete (Mediul social al întreprinderilor mici). Budapesta, Replika Kor.

Ptak-Chmielewska, A. (2011). Business demography issues and empirical research on dynamics of enterprises' population in Poland. *Acta Scientiarum Polonorum Oeconomica*, 10 (1, pp. 69-8.

Baza de date al Institutului Național de Statistică din România, link:

<http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>, accesat: 17.11.2020.

Baza de date al Institutului Național de Statistică din Ungaria, link:

<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?lang=hu> , accesat: 08.12.2020

Baza de date al Institutului Național de Statistică din Polonia, link:

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> , accesat: 07.12.2020

Baza de date al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) , link:

https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SDBS_BDI_ISIC4